



## פָּרָק 1 | מִידַע חָשׁוּב עַל הַשְׁכּוֹנָה וּפְרָטִים נּוֹסְפִים

שְׁלוֹם לָכֶם, יְלָדִים יְקָרִים. לִי קוֹרְאִים הַרְשָׁלָה, בֶּן 12, וְזֶה יְדִידִי הַטּוֹב, טוֹדְרוּס, בֶּן 11.5.

הֲרָשׁוּ לָנוּ לְהַפִּיר לָכֶם אֶת שְׁכּוֹנָתְנוּ הַמְעֻטָּיָה, שְׁכּוֹנַת "שְׁלֶחָן עָרוּךְ", הַמְכֻנָּה בְּפִינוּ וּבְפִי כָּל מִי שֶׁמְפִיר אֶת תּוֹשְׁבֵיהָ, "הַשְׁכּוֹנָה שֶׁלֹּא יְכוּלָה לְהִיּוֹת".

מִדּוּעַ? כִּי כְּמַעַט אֵין יוֹם, אוֹ לְפָחוֹת שָׁבוּעַ, שֶׁלֹּא מִתְחוֹלְלֶת כָּאֵן עֲלִילָה מְרֵתֶקֶת וּמְסַקְרֶנֶת. עֲלִילָה שֶׁמִּתְחִילָה בֵּין הַבְּנֵינִים וְהַחֲצֵרוֹת וּמְסַתֵּימֶת לְפַעֲמִים כְּמַפְלִי הַנִּיאָגְרָה בְּצִפּוֹן אַמְרִיקָה אוֹ כְּמֶרְחֵבֵי הַג'וֹנְגְּלִים שֶׁל דְרוֹם אַפְרִיקָה.

יִתְכַּן שֶׁתִּחַשְׁבוּ שְׁאֵנוּ קִצֵּת מְגֻזִּימִים, אֲבָל כְּשֶׁתִּזְכּוּ לְהַפִּיר אֶת תּוֹשְׁבֵיהָ הַמְיֻחָדִים שֶׁל הַשְׁכּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁלָּנוּ, אוֹ לְפָחוֹת אֶת חֻלְקָם, תִּבְיֵנוּ שְׁכָאֵן הַכֹּל אֶפְשָׁרִי. כָּאֵן הַכֹּל יְכוּל לְהִיּוֹת, לְמֵרוֹת שֶׁלְּפַעֲמִים הַמְצִיאוֹת עוֹלָה עַל כָּל דְּמִיוֹן.

כֵּן, אֲנַחְנוּ אֲמָנָם יְלָדִים, אֲבָל כְּמִי שֶׁקוֹרְאִים הַרְבֵּה סְפָרִים, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ סוּפְרִים שֶׁקִּצֵּת נוֹטִים לְתֵאָר אֶת הַדְּבָרִים בְּאֶפֶן חָרִיג

ולא בדייק נאמן למציאות... מה לעשות? זה אפיו של ספור, שנועד בעקר לתת לנו, וגם לכם, בלים טובים לחיים יהודיים ומאשרים. והכי חשוב, להשתמש בדמיון כדי לעשות מעשים טובים ונחת רוח לאבינו שבשמים.

טודרוס ואני נוביל אתכם בין בניגי השכונה. היא זכתה לשמה המיוחד "שלתן ערוף", בזכות העבדה שרבים וטובים מתושביה הם אנשי ספר, אברכים צדיקים ההוגים בתורה יומם ולילה ובקיאים היטב בהלכות. גם מי שלא אברך, אזי הוא בעל מקצוע או בעל חנות אשר קובע עתים לתורה. כל אחד ואחד נותן בעין יפה מעשרות וצדקות למען לומדי התורה, כמאמר הפסוק: "עץ חיים היא למחזיקים בה (בתורה) – ותומכיה – מאשר".

נכון, יש לתושבינו מקום נרחב להשתפר בתקוון המדות ובדקדוק ההלכה, וכמובן, בשמירת השקט בזמן התפלה וקריאת התורה, אבל איך אומרים? אנחנו בדרך הנכונה.

במלים פשוטות: מי שלומד תורה - זוכה לחיים נצחיים. מי שתומך בה - מקבל אשור מהקדוש ברוך הוא לחיים של אשר בעולם הזה וגם בעולם הבא.

ובכן, לפני שאפיר לכם את הבית המרכזי, המכנה "לב השכונה", זה הבית שבו אני מתגורר עם הורי ועשרת אחי ואחיותי, נערך הפרות עם רחובות אחרים בשכונתנו. פמובן, נפיר גם מספר דמויות חביבות אשר ילוו אותנו בעלילה המפתיעה: מי גנב את ספר התורה של סבא, ר' זושא?

שימו לב: בשכונת "שלחן ערוך" ישנם שכעה רחובות עם שמות קצת משונים ופחות מכרים. לכל שם יש משמעות חשובה לחיים.

כך, למשל, הרחוב הראשי מכנה "דגים מלוחים" או בכנויו המצוי "הערינג". יש מי שטוען ששם מענין זה נתן כאות חביבות לסועדי דג ההערינג בשבת בבקר אחרי הקדוש, עם הקרקר המלוח שעל גבו עשרות גרגרי שמשום.

רחוב "דגים מלוחים" נמשך כחצי קילומטר ומגיע לכפר המרפזית, אשר שמה הנשא בגאון הוא כפר "ברוך הבא". שם, בלב הכפר, נצב ביתנו הקטן והנעים של משפחת הבה-נגילה. כלומר, שמי המלא הוא צבי הרשל הבה נגילה. אין ולא היה שם כזה מאז בריאת העולם. בדקו והנכחו.

ביתנו, כאמור, נצב בלב השכונה, כאשר בפתחו נצב שלט ענק וצבעוני עם שלל מנורות שהתקינה העירייה: "ברוך הבא". נו, טוב, אז כל עובר ארח, כל מי שנתקע, כל מי ששכח או אבד משהו, נכנס לביתנו תחת הכותרת "ברוך הבא" ומקבל את מלא השרות מאתנו במאור פנים ובסבלנות אין קץ. על כך עוד ארחיב בהמשך.

רחוב "דגים מלוחים" ממשיך עוד כחמש מאות מטרים עד לקו הגבול של השכונה. מן הכפר המרפזית יוצאים כלפי צפון, דרום, מזרח ומערב, עוד ששה רחובות, אשר אם תרצו או לא, קשורים היטב לשם השכונה "שלחן ערוך". אולי רחוב "הכנסת אורחים" יוצא דפן, אבל, כידוע, כתוב בפסוק "ויטע אברהם

אש"ל", ראשי תבות אכילה, שתיה, לינה. כלומר, הכנסת אורחים משלמת מחיבת שלחן ערוך עם מעדני כל טוב.

הנה שמות הרחובות לפניכם, שימו לב!

רחוב "סלט ירקות".

רחוב "המוציא להם".

רחוב "ברכה אחרונה".

רחוב "מים אחרונים חובה".

רחוב "שהכל נהיה בדברו".

רחוב "הכנסת אורחים".

כמובן, רחוב "דגים מלוחים".

בואו נמשיך. לפי הערכתנו, מתגוררות בשכונה כ- 850 משפחות נפלאות וטובות. לפי התכנית של העירייה, השכונה תכפיל את עצמה בקרוב, לטובה ולברכה.

ועכשו נעבר להפרות קצרה עם כמה מגבורי ספורנו, אם כי לא נצליח בכמה משפטים להקיף את אישיותם הקורנת והנשגבת.

נתחיל בסבא שלי, ר' זושא, שהוא הגבאי העקרי של בית הכנסת "סעודת הלוינתן". אין לי ספק שישנם כמה קוראים שזוקפים גבות בתמהון: "סעודת הלוינתן"? מעולם לא שמענו שם כל כך משנה ועוד של בית כנסת.

בְּזוֹ, שְׂמַעְתֶּם בְּוֹדָאֵי עַל הַסְּעוּדָה שְׂיַעֲרֶף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים מְבֹשְׂרוֹ שֶׁל הַלְוִיָּתָן, לְעֵתִיד לְבוֹא. כְּמוֹכֵן, מְדַבֵּר בְּאַכִּילָה רוֹחֲנִית שְׂאִין לָנוּ הַבְּנָה בָּהּ, אֲבָל כְּשִׂיתְקַן הָעוֹלָם וְהַמְּשִׁיחַ יָבוֹא, נִתְעַנֵּג כְּלָנוּ עַל בֶּשֶׂר הַלְוִיָּתָן. אֲבָל כָּאֵן? וְעַכְשָׁו? סְעוּדָה עֲתִידִית, וְעוֹד מְכֻנָּים עַל שְׂמָה בֵּית מִקְדָּשׁ מְעֻט. מְעַנֵּן.

הַתְּשׁוּבָה הַמְּפִתִיעָה לְסִבַּת בְּחִירַת הַשֵּׁם, טְמוּנָה בְּאֶחָד מִפְּרָקֵי הַהַמְשָׁף שֶׁל הַסֵּפֶר, שֶׁם בְּוֹדָאֵי תְּצַלִּיחוּ לְהַבִּין אֶת הָעֲנָנִין.

וּבִכֵּן, סָבָא שְׁלִי, ר' זוּשָׁא, הָיָה סְנִדְלָר בְּמִשְׁפַּח שְׁנַיִם רַבּוֹת, עוֹד בְּתַקּוּפָה שְׂבֵה אֲנָשִׁים לֹא הָיוּ זוֹרְקִים נְעֻלִים, אֲלָא מְדַבְּרִיקִים עֲלֵיהֶן טְלָאֵי אוֹ סְלִיּוֹת שֶׁל עוֹר. בְּקִצּוֹר, גַּם כְּשֶׁנֶּעַל גְּזֻעָה וּמִתָּה, הָיוּ עוֹרְכִים לָהּ תַּחֲזִית הַמַּתִּים.

סָבָא הָיָה עוֹבֵד רַק שְׁלוֹשׁ שָׁעוֹת בְּיוֹם, בֵּין הַשָּׁעוֹת חֲמֵשׁ אַחַר הַצְּהָרִים עַד לְשִׁמוּנָה בְּעֶרְב. מִדּוּעַ כָּל כָּף מְעֻט זְמַן? כִּי, בְּעֶצֶם, הוּא הָיָה יוֹתֵר אֲבִיר מְאֹד סְנִדְלָר. הַשְּׂכֵמַת הַבְּקָר שֶׁלוֹ הַחֲלָה כְּשֶׁעֲתִים לִפְנֵי הַגֵּץ הַחֲמָה. סָבָא הָיָה מְעִיֵן קִצַּת בְּסֵפֶר הַזֵּהר, קוֹרָא מִחֲצִית מְסֵפֶר תְּהִלִּים, מִתְּפַלֵּל תְּפִלַּת שְׁחָרִית וּמְשֵׁם מִמָּהָר לְכוֹלֵל הָאֲבִירִים. מֵאֵז שִׁצָּא לְפָנִסְיָה נָטַשׁ סָבָא לְחִלוּטִין אֶת הַסְּנִדְלָרְיָה. הוּא לוֹמֵד מְרַבֵּית שָׁעוֹת הַיּוֹם וְעוֹסֵק בְּצִרְכֵי צְבוּר בְּאַמוּנָה כְּגַבְאֵי הַמְּרַכְזִי.

בְּתֵם שְׁנַיִם רַבּוֹת שֶׁל עֵמֶל וּלְאַחַר שְׁחַתָּן אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו, חָסַף סָבָא סְכוּם לֹא מְבֹטֵל שֶׁל 150,000. הוּא הִחְלִיט לְחַפֵּשׂ אֶת סוּפֵר הַסֵּתָם הַכִּי צַדִּיק וְהַכִּי עָנִיו שֶׁיֵּשׁ בְּעוֹלָם, כְּדֵי לְהַפְקִיד בְּיָדוֹ אֶת

המשימה. זוהי בעצם מצוה החשובה לכל יהודי, "כתבו לכם את השירה הזאת", כתיבת ספר תורה הכי מהדר והכי משלם שיש.

והוא מצא. לא היה צריך להרחיק לכת מעבר לגבולות השכונה שלנו. כאן בשכונה, בתוך חדרון קטנטן, תוכלו למצא את ספר הסת"ם הצדיק, העניו והצנוע, בקשי מוציא מלה מפיו, ושמו הרב חנוך קלמוס.

רבי חנוך בן ה-53, הוא אב ל-16 ילדים, בן ירבו, בלם צדיקים ועושים רצון קונם. הוא מחדד קלמוסיו, מותח יריעות ורושם ביד אמן אותיות אשוריות בכונות עלאיות ונשגבות, כדי ששהדור יהיה מן המעלה הראשונה.

לפני שאני מעביר את רשות הדבור לטוודרוס, רציתי לומר לכם עוד כמה מלים על הסבא הנפלא שלי... אתם יודעים, אמא ספרה לי שלפעמים, כשאנשים מתבגרים, הם מתחילים קצת לשכח פה ושם. הזכרון שלהם כבר לא חד כמו פעם. גם סבא ר' זושא קצת שוכח דברים בזמן האחרון.

תנו לי לשתף אתכם בכמה ספורים על כך. לפני שנה חגגתי יום הולדת. סבא הגיע עם סבתא, בידיהם הייתה עוגת קרם משבחת ולצדם עמד שליח עם קרטון גדול. בתוכו חפו לי... קרוב ל-20 פאזלים מרהיבים: מסעות ישראל במדבר, בית המקדש, עליה לרגל, שמשון הגבור, דוד המלך ומלחמותיו... אין מלים. פאזלים ממש מדהימים בנפיים. "מתנה ממני ומסבתא", אמר סבא, ברכני בחם רב ונשק על מצחי.

יִשְׁכְּנוּ שָׁעָה אַרְבָּה לְצַד עֲוֹגָה וְקָפָה, עִם דְּבָרֵי תוֹרָה וְגַם שִׁירֵי יוֹם הַלְלָתָהּ. אַחַר כֵּן הֵם חֲזָרוּ לְבֵיתָם בְּאוֹטוֹבוֹס. לְמַחֲרָת סָבֵא מִתְקַשֵּׁר וְאוֹמֵר, "הֲרִשְׁלֵה, חֲגִגְתָּ אֶתְמוֹל יוֹם הַלְלָתָהּ, מְזֵל טוֹב! הֵאֵם קִבַּלְתָּ מִמֶּנִּי מִתְנָה?"

אַתָּם מְבִינִים? הָאֲרוּעַ הַנֶּחְמָד מְאֹמֶשׁ פְּשוּט פָּרַח מִמוֹחוֹ, וְגַם הַמִּתְנָה הַיְקָרָה שֶׁנָּתַן לִי, נִשְׁכַּחָה.

סְבֵתָא מְסֻפֶּרֶת שֶׁהִרְבֵּה פְּעָמִים הוּא שׂוֹאֵל אוֹתָהּ: "תִּרְאִי, סְבֵתָא, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲכַלְתִּי אֲרוּחַת צְהָרִים עִם לֶחֶם... אֲבָל הֵאֵם שָׁמַעְתָּ אוֹתִי מְבָרֵךְ בְּרֵכֶת מְזוֹן?" וְסְבֵתָא פּוֹעֶרֶת שְׁתֵּי עֵינַיִם מִשְׁתוֹמְמוֹת, "בְּרֵכֶת בְּקוֹל רֶם, בְּנִגּוֹן וּבְהִטְעָמָה. הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ מִתְעַנֵּג מִבְּרָכוֹת הַמְזוֹן שְׁלֶךְ, סָבֵא. כִּידוּעַ, מִי שֶׁמְבָרֵךְ בְּכוֹנֵה לֹא חֲסָרִים לוֹ מְזוֹנוֹת לְעוֹלָם. בְּרֵכֶת, סָבֵא, בְּרֵכֶת..."

"נוֹ, טוֹב. מָה לְעֵשׂוֹת, סְבֵתָא, הַזְכָּרוֹן שֶׁל הַיּוֹם, זֶה לֹא מָה שֶׁהִיָּה פֶּעַם", מְחַיֵּךְ סָבֵא.

אַתָּן לָכֶם עוֹד דְּגָמָא קִטְנָה. אֲבָל חָשׁוּב לִי לְהַדְגִּישׁ: זֶה לֹא לְשׁוֹן הָרַע, חֲלִילָה... זוֹ מְצִיאֹת שְׁחִיבִים לְדַעַת אוֹתָהּ, לְהַתְרַגֵּל אֵלֶיהָ וּלְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּהִבָּנָה, בְּאַהֲבָה וּבְחֻמְלָה.

סָבֵא שׂוֹכַח. הוּא מְסַפֵּר לָנוּ זֹאת בְּעֶצְמוֹ. הוּא לֹא זוֹכֵר גַּם אֲרוּעִים שֶׁקָּרוּ אֶתְמוֹל אוֹ שֶׁלְשׁוֹם. לְפָנַי שָׁנָה הוּא הַזְמִין אֶת הָאִינְסְטִטוּטוֹר אַבְרִימְלֵה צִנּוּרִי, כְּדֵי לְבַצֵּעַ תְּקוּן בְּכִרְזוֹ הַמְקַלְחֶת וּלְחַבֵּר אֶת מְכוֹנַת הַכְּבִיסָה הַחֲדָשָׁה. צִנּוּרִי סִיֵּם אֶת הַתְּקוּן וְהִשְׁאִיר פֶּתֶק עַל שֻׁלְחַן הַמִּטְבָּח: "נָא לְהַעֲבִיר אֵלַי 500 שְׁקָל".

אגב, סבא בקש ממני לשהות בביתו כי הוא וסבתא נסעו לבקור חולים. כשסבא חזר, הוא שמח מאד על התקון של השרכרב צנורי, הוציא 500 שקל מכיסו, תחבם במעטפה ואמר לי: "הרשלה, לך ושלם לו. אתה שליח שלי. ברוך אותו בשמי מכל הלב, אמר לו: מר צנורי, אתה האינסטלטור הכי חרוץ, מקצועי ואדיב, ואני מרצה ממך מאד! מאד! עד לשמים. אתה תמיד מגיע בזמן, אדיב וחיכן. אין לי מלים. תודה!"

רצתי לביתו של צנורי, נאמתי לו את כל השבחים של סבא, טמנתי בידי את המעטפה ונפרדנו בידידים.

נו, ומה אתם חושבים, סבא היה רגוע? לא ולא. הוא התקשר בלילה לביתנו וקרא לי: "הרשלה, אני צריך אותך דחוף. צריך להעביר 500 שקל לצנורי..."

"סבא", הזפרתי בעדינות, "כבר שלמתי לו היום, שכחת?"

"אוי, נכון, שכחתי, הרשלה... תודה, תודה שהזפרת לי..." קרא סבא והרגשתי את החיוף שלו מעבר לשפופרת.

בעבר יומים או שלושה פוגש אותי האינסטלטור ושואל: "תגיד לי, הרשלה, לא עדפנת את סבא שלך ששלמת לי? הוא בטוח שלא קבלתי כסף..."

אתם מבינים? מצד אחד, סבא שלי קצת שוכח דברים לפעמים, מצד שני, כלו צמוד של אש, מצוות ומעשים טובים. הוא יהודי מאד דיקן ואחראי. משום כך רצה שספר התורה שיתרם לבית



הַכְּנֶסֶת, יִהְיֶה עָשׂוּי לְעֵלָא וּלְעֵלָא, בִּידֵי שֶׁל סוֹפֵר סֵת"ם מִן הַמַּעֲלָה  
הָרְאוּשׁוּנָה.

טוֹדְרוּס, עֲכָשׁוּ רְשׁוֹת הַדְּבוּר עוֹבְרֵת אֵלָיךְ. אֵתָה גַּר סָמוּךְ וְנִרְאָה  
לְבִיתוֹ שֶׁל סוֹפֵר הַסֵּת"ם הָרַב חֲנוּךְ קְלֵמוֹס, הַמִּתְגַּוֵּר בְּרַחוּב "בְּרַכָּה  
אֲחֵרוּנָה".

\* \* \*

שְׁלוֹם, מְדַבֵּר טוֹדְרוּס.

תּוֹדָה לָךְ, הַרְשָׁלָה, עַל הַהִכְרוּת הַעֲמֻקָּה שֶׁעָרַכְתָּ לָנוּ עִם הַשְּׂכוּנָה  
הָאֲהוּבָה שֶׁלָּנוּ וְעִם חֵלֶק מִן הַגְּבוּרִים.

הִיָּה זֶה עָרַב חֲרָפִי אֶחָד. גִּשְׁם זִלְעָפוֹת יָרַד בַּשְּׂכוּנָה. יִשְׁכַּחְתִּי  
בְּכַנִּיסָה לְבִנְיָן, כְּשֶׁסָּבָא שָׁלָךְ, ר' זוּשָׁא, נִכְנָס וּפָנָה לְכוּוֹן חֲדָר  
הַכְּתִיבָה הַקְּדוּשׁ שֶׁל ר' חֲנוּךְ. הַדִּלְתָּ הִיָּתָה פְּתוּחָה. מִבְּלִי שֶׁהַתְּפוּנָתִי,  
הִגִּיעַ לְאֲזְנֵי הַשִּׁיג וְהַשִּׁיחַ שֶׁהִיָּח בִּינֵיהֶם.

ר' זוּשָׁא: "יֵשׁ לִי חֵלוֹם, וְאֲנִי מִתְּפוּן לְהַגְשִׁים אוֹתוֹ. אֵתָה שׁוֹמֵעַ,  
ר' חֲנוּךְ?"

ר' חֲנוּךְ: "הֶמְמָמָּ... הֶמְמָמָּ... שׁוֹמֵעַ..."

ר' זוּשָׁא: "אֲנִי לֹא עָשִׂיר גְּדוֹל, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁאֵתָה יוֹדֵעַ, ר' חֲנוּךְ,  
אֵין עָשִׂיר אֲלָא בְּדַעַת. דַּעַת קָצַת קִנִּיתִי לִי לְעַת זָקְנָה. עָלֵי נְאֻמָּר,  
"בְּמִלָּאֵת יְמִינוֹ שְׂבָעִים שָׁנָה", זֶהוּ, הַתְּחִלְתִּי לְהַכְּנִס לְעֶשׂוֹר הַשְּׂמִינִי.

”ואם בגבורת שמונים שנה“, כל עוד אני על הרגליים והשכל עובד, תודה לקב”ה, החלום עומד להתגשם. אתה שומע, ר’ חנוך?”

ר’ חנוך: ”המממ... המממ... שומע...”

ר’ זושא: ”אתה שומע, וזה בהחלט יפה מצדך. אבל מה עם החלום שלי?”

ר’ חנוך: ”המממ... מעולם לא ידעתי לפתור חלומות.”

ר’ זושא: ”כמוכן, בסך הכל אני מבקש, ר’ חנוך, שפבודו יכתב לי ספר תורה משפח מן המשפחים. מהדר שבמהדרים. אני לא עומד עם סטופר על היד, כמה זמן שתצטרף, ר’ חנוך, העקר שתוציא לי יהלום רותני שקנה, שגם אחרי מאה ועשרים שלי יגידו: ספר התורה הזה כה מבשם ומיחד, למשך דורות...”

ר’ חנוך: ”המממ... המממ... בסדר.”

הם לחצו ידים, לחשו זה לזה את תנאי ההסכם ביניהם ונפרדו. אין ספק שמחדרו הקטן של ר’ חנוך הולך ונכתב אחד מספרי התורה המיחדים, אשר במשך דורות יקראו בו ולא ימצאו בו שום פגם וטעות, לא אותיות חסרות ולא יתרות. כל צורת האותיות תהיה בדיוק על פי כללי ההלכה.

